

AARHUS TEATER PRÆSENTERER

ORESTIEN

Af Aischylos i version af Ted Hughes

at
AARHUS TEATER

Emil Prenter
Asta Kamma August
Mette Klakstein Wiberg
Jens Gotthelf
Rikke Lylloff

ORESTIEN — Et afmægtigt skrig efter en sund dømmekraft

Af **Henrik Stampe Lund**,
ph.d. i litteratur,
chefkonsulent ved Det Juridiske Fakultet,
Københavns Universitet

“Hvert valg er en gru.”

(*Orestien*, Agamemnon)

SKÆBNE OG SKYLD

Det må tidligt i menneskehedens historie have stået klart, at vores valg og handlinger ofte har utilsigtede og ulykkelige konsekvenser. Når Kong Agamemnon i *Orestien* ofrer sin datter, prioriterer han statsræson og krigshensyn højere end familiehensyn. De valgsituationer, vi står i, tillader os ikke altid at imødekomme alle de berettigede hensyn, der ideelt set burdes inddrages i beslutningen. Vi vælger at nedprioritere noget, som på et senere tidspunkt måske kommer destruktivt og smertefuldt igen. Det er den mangel på gennemsigtighed i vores handlinger og valg, der sammenfattes i begreber som skæbne og skyld.

De græske tragedier er en kunstnerisk bearbejdning og spejling af den grunderfaring, at ved “alt menneskeliv er der skyld”, som koret siger i *Son-offret*. Den tyske filosof Hegel siger et sted, at det kun er en sten, der ikke er skyldig. Modsat os moderne målte grækerne ikke konsekvensen på intentionen, men på den faktiske handling. I en sindelagsorienteret kultur som vores kan skylden undskyldes, men i antikken skulle den sones. En oplagt kontrast til de antikke, tragiske helte er Shakespeares Hamlet-skikkelse. Når Hamlet skal forsvare mordet på Ofelias far, Polonius, som han stikker ned med en kårde bag ved et tæppe, lyder forsvaret, at nok var det Hamlet, der gjorde det, men han var ikke sig selv, da han gjorde det, og følgelig heller ikke skyldig. Hamlet gennemfører ikke hævn for mordet på sin far, men vandrer i stedet fortvivlende, ordrig og åndfuldt rundt ved hoffet. Hamlet er ikke gjort af det stof, som antikkens tragiske helte skabes af, men peger frem mod en mere kompliceret og lunefuld psykologi, hvor skylden relativiseres og undskyldes.

DET TRAGISKE I TRAGEDIEN

Ud fra handlingen i *Orestien* og forskellen mellem antikkens og den moderne tids syn på skyld og skæbne, kan man sammenfatte de træk ved den tragiske situation, som heltene befinder sig i:

Konflikten mellem værdier

Selvom der er noget barbarisk og arkaisk ved Agamemnons menneskeofring af sin datter, gør han det hverken af ondskab eller dumhed. Han varetager et berettiget hensyn til på kollektivets vegne at forsvare sig mod og at hævne Helenas bortførelse til Troja. Han vælger at prioritere det fælles og føler samtidig stor, personlig sorg over sin beslutning. I den konkrete situation er det ikke muligt at forene hensynet til slægten med hensynet til, hvad der kræves for at forsvare bystatens ære. Agamemnon er nødt til at vælge mellem flere forskellige, men hver for sig berettigede hensyn, og dermed at ofre en del af det værdigrundlag, som bystatens fællesskab bygger på.

Skæbne gennem frihed

Hvis de tragiske helte bare var onde og nederdrægtige, ville de være uinteressante som spejl for og overvejelse over vores handlinger. Tragedieheltene tilhører nok de græske adelsslægter, men er samtidig i deres sorg, vrede og uvidenhed trods alt genkendelige i al deres menneskelighed. Heltenes faldhøjde fra magtens tinder og deres smerte hænger sammen med, at de træffer et valg på grundlag af en formodet frihed til at gøre det rigtige. Men det forunderlige er, at skæbnen sætter sig igennem via det frie valg. De græske helte og konger tror de er herrer i eget hus, men den tragiske udvikling udstiller, at mennesket er i vildrede med, hvor skillelinjen går mellem det, der er mennesket beskåret at bemestre og det, der ikke står i vores magt at ændre. I tragedierne erfarer personer, at friheden er mindre end formodet og fjenden ikke så yndet som antaget.

Læring gennem smerte: Dømmekraft

Hvor pessimistiske de antikke tragedier end kan forekomme en moderne læser at være, har de – og det er særligt tydeligt i *Orestien* – et potentielt omvendingspunkt, hvor de mange fatale og ulykkelige handlinger (på oldgræsk *Hamatia*, fejlgreb) indirekte peger frem mod nødvendigheden af gode beslutninger og god dømmekraft. Tragedierne kan ses som et afmægtigt skrig efter en sund dømmekraft, der leder efter midten mellem forskellige hensyn, og hvis mange fejlhandlinger, hvor smertefulde de end måtte være, kan føre mennesket frem til ”en rigere selvforståelse”, som det er blevet formuleret af den amerikanske filosof Martha C. Nussbaum. I den praktiske verden, vi lever i, er der ikke noget alternativ til fortsat at lede efter midten og den rimelige balance. Det er blevet sagt, at nok bukker de tragiske helte under, men de når at plante frihedens fane, før de dør. De når at plante et håb.

Retten uvidelighed

Den græske historie i århundrederne op til tragediegenrens opståen i det 6. århundrede f.Kr. var fyldt med slægtsfejder og evige hævnorgier. Det er ikke utænkeligt, at al denne udsigtsløse smerte på et tidspunkt tændte en tankegnist; om det ikke var et forsøg værd at oprette en neutral tredje instans mellem de konfliktende parter, altså en institutionaliseret form for retfærdighed. Det historiske eksperiment i den græske bystat var, at ret og politik skulle opstille et alternativ til den evige kæde af hævn mellem og i familier, hvor de døde hævnånder, med de levende som et kun alt for samarbejdsvilligt redskab, slog de levende ihjel.

TRAGEDIE OG POLITIK

Når denne overgang fra naturgroede til politiske fællesskaber bearbejdes så intensivt i de græske tragedier, hænger det sammen med demokratiets opståen. Tragedierne minder om, at den demokratiske polis ikke bare er truet af ydre fjender, men også indefra af dårlig lovgivning. Fra deres siddepladser i amfiteatret i Athen og andre græske bystater kunne grækerne nyde detaljerne i den tragiske skæbnes udrulning. De kendte jo historierne i forvejen fra de mundtligt overleverede myter. De kunne nøje følge heltene hårde opvågning til deres objektive skyld i noget, de ikke havde til hensigt at gøre eller måske endda aktivt forsøgte at undgå. Det særligt interessante ved situationen i forhold til rollen som tilskuer i et gryende demokrati var, at publikum nok i teatret befandt sig i en betragtnings og kontemplativ situation, hvor de æstetisk kunne nyde ulykken, men at de i

andre samfundsinstitutioner – som i forsamlingen på torvet – faktisk havde indflydelse på at udforme den konkrete balance mellem forskellige hensyn. I den forstand er eller har teatret i det mindste mulighed for at være et laboratorium for de små og store beslutninger, de dengang træf – og vi i dag som moderne tilskuere træffer – i andre dele af samfundslivet. Hvad er det konkrete bud på, hvor den bedst mulige balance findes i komplicerede sager og beslutningsprocesser? Hvad er konsekvensen af den op- og nedprioritering, vi foretager os i alle konkrete valg, hvor der er modstridende hensyn på spil? Det græske publikum var det ene øjeblik tilskuere til et kunstværk om handlende og fejlende helte og det andet øjeblik – kun nogle hundrede meter fra tragediepladsen – selv beslutningstagere i vigtige fælles anliggender på bytorvet.

Spørgsmålet i *Orestien* er ikke at være eller ikke at være, men hvad vi gør, når vi er.

God fornøjelse!

Der er citeret fra: Aichylos: *Orestien*, oversat af Otto Steen Due, Aarhus Universitetsforlag 2007.

HANDLINGSGANGEN I ORESTIEN Tragediedigteren Aischylos (c. 525 – 456 f.Kr.) vandt med tragedie-trilogien *Orestien* førsteprisen ved Dionysos-festlighederne i år 458 f.kr. De tre sammenhængende dramaer *Agamemnon*, *Sonofret* og *Eumeniderne* beretter om Kong Agamemnon fra bystaten Argos på halvøen Peloponnes, da han er på vej til Troja med sin flåde for at hævne den trojanske Prins Paris' forførelse af den skønne Helena, men holdes tilbage af en storm sendt af gudinden Artemis. En storm, der ifølge spåmanden Kalchas kun kan bringes til ophør, hvis Agamemnon ofrer sig datter, Ifigenia, hvilket han vælger at gøre. Som hævn for sit ”afrejseoffer” myrdes Agamemnon ved sin hjemkomst fra Troja af sin hustru Klytæmnestra og hendes elsker Aigisthos. Som hævn for den hævngerning myrder Agamemnons søn, Orestes, sin moder og elsker. Derefter tager tragedien en uventet, positiv drejning. Orestes mord på Klytæmnestra fører til, at hendes hævnånder, de såkaldte erinyer, kræver hævn på hendes vegne. Men i stedet for endnu et hævmord afklares konflikten ved en retssag mellem hævnånderne og Orestes med retfærdighedens gudinde Athene som uvildig dommer. Dommen, der afsiges, og som skaber forsoning mellem parterne, giver de underjordiske erinyer en officiel offerplads i byen og får således offentlig anerkendelse i bystaten. Orestes slipper med livet i behold og erinyerne bliver forvandlet til eumenider, dvs. milde og venlige ånder. I *Orestien* lykkes det således med en klog gudinde som mægler at finde en mindelig løsning mellem de levende og de døde og omsider at få afsluttet den evigt kvænnende blodhævnmaskine.

Jens Gotthelf
Mette Klakstein Wiberg

Lydmor

De græske guder er funky!

Interview med
Det kreative team bag Orestien
af chefdramaturg
Hanne Lund Joensen

Forestillingens instruktør Runar Hodne har en lang erfaring som sceneinstruktør og har arbejdet på Aarhus Teater flere gange. Han har gennem de sidste 15 år lavet forestillinger med lysdesigner Ulrik Gad. Men Ulrik står denne gang i en ny rolle, som ansvarlig for hele det visuelle design i rum og lys. Sammen med helt nye teaterkunstnerne, musikeren Lydmor og designeren Mark Kenly Domino Tan, står de bag opsætningen af Aischylos' græske tragedie.

Det var en længere proces, da Runar sammen med teatret besluttede, at det netop var *Orestien*, han skulle iscenesætte. Titlen var oppe at vende et par gange og tanken om at lave *Orestien* trængte sig mere og mere på. "Men det er jo en tekst, som er 2500 år gammel. Nok var den politisk aktivistisk på sin tid, men i dag fremstår den jo mere som en museumsgenstand. For at formidle værket til et moderne publikum fik jeg behov for at gentænke hele hierarkiet i skabelsesprocessen. At invitere nogle autonome kunstnere med ind for at udfordre det klassiske og være med til at puste liv i værket på ny," fortæller Runar.

Holdet bag forestillingen blev tidligt enige om, at der ikke måtte gå toget i opsætningen. Runar havde valgt at tage udgangspunkt i den britiske poet Ted Hughes' version af Aischylos' trilogi. "Det var helt skæbneagtigt for mig," fortæller Lydmor. "Jeg er kæmpefan af Ted Hughes. Han var den der åbnede poesien op for mig. Men jeg anede ikke, at han havde lavet en version af *Orestien*, så da jeg hørte, at det var den version Runar ville basere opsætningen på, var jeg solgt." Det var altså den version, som forfatteren Pia Juul blev bedt om at oversætte og på det grundlag gik det kunstneriske team i gang med forberedelserne.

Mark fortæller: "For mig var det helt nyt at være en del af et hold på den måde som man er i teatret. En helt ny platform for mig. Jeg blev nødt til at slippe en del af min forfængelighed. Når man som Lydmor og jeg arbejder som soloartister, er vi jo vant til, at gamet drejer sig om os." Lydmor fortsætter: "Ja, normalt sidder vi jo helt alene og laver alt til perfektion. Det er først sent i processen, at andre folk lukkes ind i værket. Så står jeg klar til at vise frem – TA DAAA! På teatret er jeg blevet nødt til at lukke folk ind undervejs, for at se om tingene overhovedet fungerede i samspil med skuespillerne. Og selvom jeg er scenevant, er det at skulle stå med talte ord skrevet af nogle andre jo helt ukendt for mig. Der er min forfængelighed blevet sat på prøve. Jeg har skullet turde at være grim!" "Og ikke at have øjenbryn," lister Mark ind og hentyder til en snak de har haft om udtrykket på scenen. "Den diskussion er vi ikke færdige med endnu," griner Lydmor.

"Jeg kendte ikke værket, før jeg fik denne opgave" fortæller Mark. "Men med alle de referencer og hele den historie, det bringer med sig, virkede det på mange måder som om, der allerede var formet en fast sti, man skulle gå ad. Jeg havde behov for at skabe min egen vej ned til den enorme relevans, der ligger i værket i dag. Det inspirerede mig også til at gå nye veje indenfor min egen æstetik. At tvinge mig selv et mere åbent sted hen." "Ja, der var ligesom et åg af dårlig samvittighed tilbage fra gymnasiet, man skulle have lagt fra sig," lyder det fra Ulrik.

Ulrik er vant til teaterprocessen. "Jeg trives rigtigt godt i den konstellation, hvor forskellige kunstnere arbejder sammen og befrugter hinanden. Instruktør, scenograf, kostumedesigner, komponist, koreograf, lysdesigner, lyddesigner osv. Det er et felt fyldt med energi. Runar og jeg har gennem årene opbygget et særligt kunstnerisk sprog, som det var interessant at få lov at udfolde i dette værk - og få sat i perspektiv i mødet med to helt nye teaterkunstnere. Det fik os på en måde til at genbesøge vores egen kunstpraksis." Runar tilføjer: "Første prøvedag, hvor vi læste manuskriptet og vi fire fremlagde vores idéer overfor skuespillerne, gik rigtigt godt. Anden prøvedag gik vi lidt i krise, for der blev det tydeligt, hvor svært det var at gå på gulvet og begynde at øve på det her. Vi var nødt til at gå nogle skridt tilbage og diskutere: Hvad skal vi med dette her? Hvad kan dette her? Og forholde os kritisk til de valg vi havde truffet inden prøvestart. Ikke nødvendigvis fordi de skulle ændres, men for at vi kunne tage dem sammen igen,

også sammen med skuespillerne. I den proces har det været fantastisk at have Lydmor og Mark med, fordi de har stillet de spørgsmål, vi bør stille os selv hver eneste gang." "Når der bliver stillet spørgsmål ved vores konventioner, bliver man udfordret i dem. Der bliver støvet af," supplerer Ulrik. "Selvom jeg jo ikke har prøvet det før, synes jeg dog at jeg kunne fornemme en særlig seriøsitet eller et tvungent mod, også fra skuespillerne," indskyder Lydmor. "Men det er måske også, fordi opgaven ikke ligger lige til højrebænet. Det er ikke helt enkelt at lave *Orestien*."

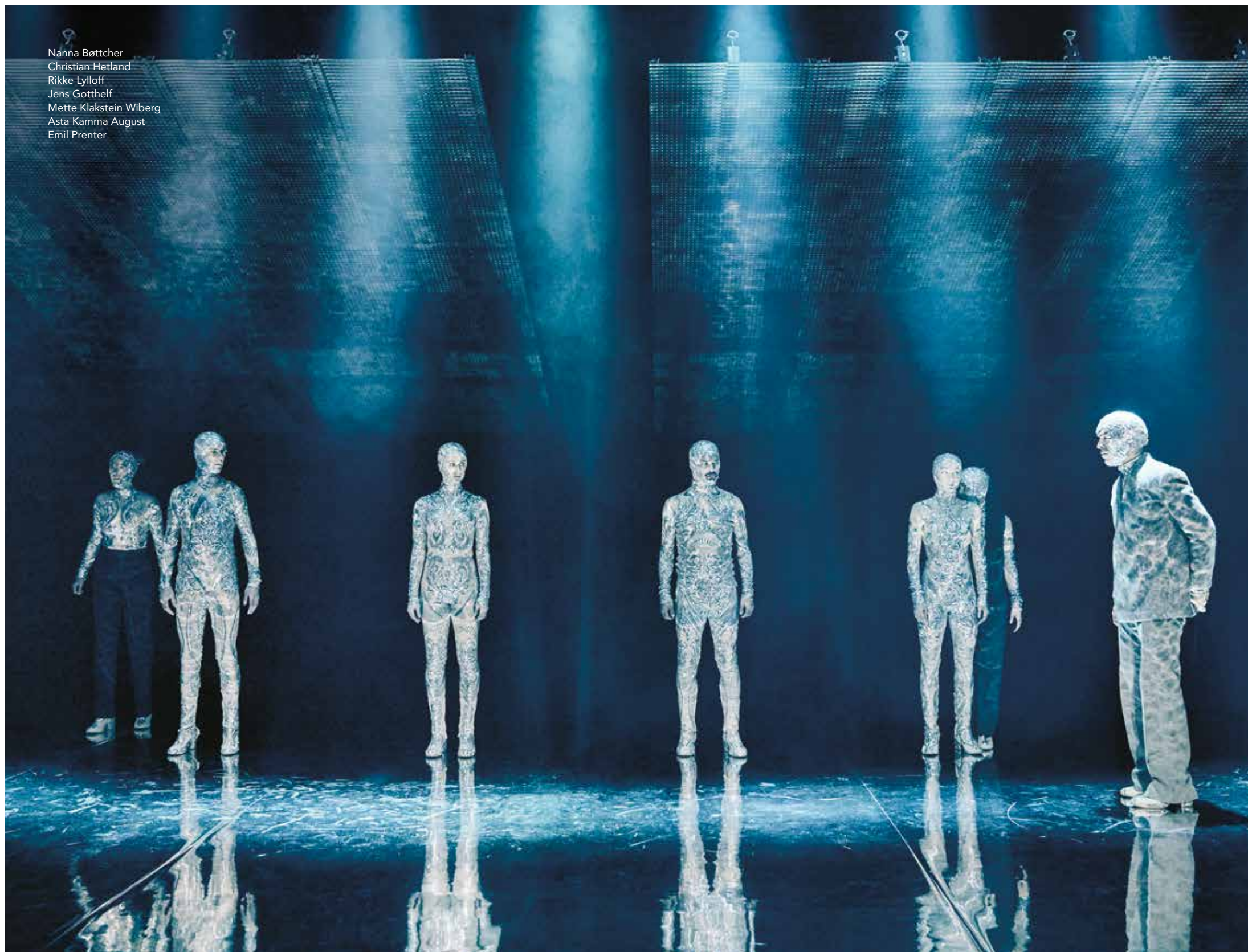
Tragedien om Grækenlands magtmennesker og Hellas gudedynasti rammer lige ned i en dansk valgkamp, hvilket jo på mange måder gør stykket ekstra relevant. Mark funderer: "Det er jo vigtigt at blive ved med at genbesøge den periode, hvor grundstenene blev lagt til vores samfundsstruktur. Vi kan godt blive lidt slappe i det, fordi vi tager ting for givet." Runar supplerer: "Det er også derfor, det er så vigtigt af finde identifikationspunktet mellem os og de guder, konger og dronninger, som fortællingen er befolket med. De vinder på en måde demokratiet gennem dette stykke, og dermed åbnes der for forståelsen af, at det kan tabes igen. Hvis det bliver taget for givet og vi stopper med at deltage, hvis vi ikke længere tror på, at vi har ejerskab i beslutningerne. Der er de græske guder virkelig funky. De går rundt på jorden og er på mange måder ret menneskelige. Det gør identifikationen nemmere." "Og så synes jeg også på mange måder korets påvirkelighed er interessant," tilføjer Lydmor. "Lige nu ser vi jo, hvordan de politiske partier hele tiden forsøger at påvirke masserne ved at stikke fingrene helt ned i følelsesregistret." Runar tilføjer: "Ja, det er livsfarligt, hvis vi tillader, at vores politik udelukkende styres af emotioner. Etos og patos hænger selvfølgelig sammen, men din indgang må være etisk i politik. Hvis du bare forvalter egne interesser eller din egen hævn, baner du vejen for et blodigt samfund. Det håber jeg, vi får frem i vores arbejde med at åbne dette værk i vores tid."

Aischylos tog nogle formale chancer med værket i sin tid. Han prøvede at gøre noget formmæssigt nyt, bl.a. ved at give koret en mere subjektiv farve. Runar fortæller: "Aischylos tog del i den politiske debat i Athen, og han havde en sag, han skrev ind i. Og så skrev han jo også for at vinde en konkurrence ved Dionysos-festlighederne." "Ja, det var jo ren X-faktor," udbryder Ulrik. Den tanke gav Runar modet til at gå barokt til værks i op-sætningen. "Befolkningen kendte deres guder og helte fra sagn, genfortællinger og dramatik. De har oplevet dem i forskellige fortolkninger, stående i etiske og tragiske dilemmaer, med mere eller mindre menneskelige træk. Det har mindet mig om, at Aischylos' værk, selvom det vel nærmest står som det moderne teaters urtekst, er åbent for fortolkning."

Peter Hald
Emil Prenter

Nanna Bøttcher
Christian Hetland
Rikke Lylloff
Jens Gotthelf
Mette Klakstein Wiberg
Asta Kamma August
Emil Prenter

SHIPS

Hold me love I am heavy
The world is clinging to my hands
I feel as if the ships I have set sail will all
Go on ground tonight

On their own

Hold me love I am evil
Surrounded in entangled mess
It weighs me down like bullets from a gun and now I can't take it all in

I don't see how this sort of world could not leave me hoping to die

I see so much more to ruin
in you and I

Drag me love to the surface
I call you at the weirdest times
I could allow you sleep but wake you up when all my castles fall
To the ground

Catch me lover and kill me
Embrace me to the last of days
I see now that the ships you have set sail have found their darkest ways
In our home

Remember our home?

I don't see how this sort of world could not leave me hoping to die

I see so much more to ruin
in you and I

Af **Lydmor**

Nanna Bøttcher

RUNAR HODNE

Instruktør

Den norske teater- og film-instruktør Runar Hodne er uddannet ved Statens Teaterhøgskole i Oslo i 2001. Samme år modtog han den norske teaterpris Hedda-prisen for sin iscenesættelse af Jon Fosses *Nokon kjem til å komme* på Nationaltheatret i Oslo. Siden har Runar Hodne har arbejdet som instruktør i Norge, Sverige, Italien og i Danmark. Her har han blandt andet på Aalborg Teater instrueret Tolstojs *Anna Karenina* i 2005, der vandt to Reumert-priser, *Maria Stuart* af Schiller (2008) og *Helligtrekongersaften* af Shakespeare (2011). I 2012 stod han bag *En Skærsommernatsdrøm* på Det Kongelige Teater. Siden har Runar Hodne bl.a. iscenesat operaen *La Sonnambula* på Opera Hedeland, *Fædre og Sønner* af Turgenjev på Dramaten i Stockholm, *Vildanden* og *Hamlet* på Trøndelag Teater i Norge og *Brand* på Nationalteatret i Oslo, hvor han i år ligeledes har instrueret Molières *Don Juan*. Runar Hodne er velkendt på Aarhus Teater, hvor han tidligere har instrueret Kafkas *Slottet*, von Horváths *Kasimir* og *Karoline*, Molières *Den Gerrige* og Christian Lollikes *Familien der kunne tale om alt* og *Hospitalet*. Sideløbende med sin karriere som udøvende kunstner har Runar Hodne arbejdet som underviser på teaterskoler i både Norge og udlandet. Han er professor i skuespil og instruktion ved Kunsthøgskolen i Oslo og har siden 2016 været leder af instruktøruddannelsen her. I 2020 er han ansat som professor ved Den Danske Scenekunstskole.

ULRIK GAD

Visuel designer

Ulrik Gad blev uddannet lysdesigner ved Den Danske Scenekunstskole i 2001, hvor han fra 2009-17 var leder af lysdesignerlinjen. Ulrik Gad har beskæftiget sig bredt med lys til både film, tv og arkitektur, men arbejder primært som lysdesigner inden for scenekunst og har arbejdet på en lang række skandinaviske og europæiske teatre. Har på Det Kongelige Teater skabt lyset til operaerne *Il barbiere di Siviglia*, *Momo* og *Tidstyvenen*, *Figaros Bryllup*, *La Bohème* mfl., balletten *Sylfiden* og blandt skuespil, *Maskerade*, *Heksejagt*, *Riget*, *Lang Dags Rejse*, *Gengangere*, *Mågen* mfl. I Tivoli designede han lyset til *Midt om Natten*, hvor han også i den kommende sæson skal lave *Sanne the musical*. Ulrik Gad har desuden arbejdet flere år på bl.a. Aalborg Teater, stads-teatrene i Malmø, Helsingborg og Gøteborg, Dramaten i Stockholm, Norges Nationaltheater, Schauspiel Köln, Operahusene i Malmø, Gøteborg, Oslo og Umeå, Theater an der Wien, Hungarian State Opera. Senere på året skaber han lyset på Det Kongelige Teaters *Kong Arthur* ved Moesgaard Museum og operaen *Don Quichotte* ved Bregenzer Festspiele. På Aarhus Teater har Ulrik Gad tidligere været lysdesigner på forestillinger *Kasimir & Karoline*, *Den Gerrige* og senest *Kongens Fald*.

LYDMOR / JENNY ROSSANDER

Komponist musiker og lyddesigner

Igenennem det sidste årti har Lydmor, alias Jenny Rossander, været et markant navn indenfor den elektroniske musik i både ind- og udland. Hun har en lang række anmelderroste albums bag sig, senest *I Told You I'd Tell Them Our Story*, der udkom sidste år, hvor hun også i samarbejde med koreograf Sebastian Kloborg opførte værket *Melopoeia* ved Det Kongelige Teaters Balletfestival. Lydmor har turneret i både Danmark og udlandet og har optrådt ved talrige musikshows og festivaler, heriblandt Northside og Roskilde.

MARK KENLY DOMINO TAN

Kostumedesigner

Designer Mark Kenly Domino Tan startede sin karriere som professionel designer allerede som 12-årig, hvor han designede en kjole til daværende Prinsesse Alexandra. Han blev siden uddannet designer på Designskolen i Kolding og arbejdede derefter for store internationale modehuse som Balenciaga, Alexander McQueen og Sonia Rykiel. I 2012 lancerede Mark sit eget brand - Mark Kenly Domino Tan. Gennem tiden har Mark opnået international anerkendelse og vundet flere priser for sine kreationer. Kollektionerne er præget af god kvalitet i form af et ægte håndværk. Mark går ikke på kompromis og sætter ære i at designe til kvindens silhuet.

NANNA BØTTCHER

Skuespiller

Nanna Bøttcher er uddannet fra Skuespillerskolen ved Aarhus Teater i 2005. Hun har bl.a. medvirket i *Æblet* på Mammuteatret, *Sex & Vold* på Husets Teater og *Made in India* på Odense Teater og Teater Grob. I sæson 2009/10 var hun en del af Teater Momentums skuespillerensemble VOL 3.0 og har desuden medvirket i den omdiskuterede forestilling *Pretty Woman A/S*. Nanna Bøttcher er endvidere medudvikler af det satiriske, kunstneriske protestparti Dukkepartiet. På Aarhus Teater har Nanna Bøttcher tidligere medvirket i *Fobiskolen*, *Kødkarrusellen*, *TV2 teaterkoncerten Hele verden fra forstanden*. Fra sæson 2015/16 blev hun fast i Aarhus Teaters ensemble og har siden været med i bl.a. *Snedronningen*, *Familien der kunne tale om alt*, *En kvinde uden betydning*, *Fakiren fra Bilbao* og *Erasmus Montanus* i 2017 samt *Den Gode Vilje*, musikforestillingen *Momentet*, Christian Lollikes *Hospitalet*, *Biedermann og brandstifterne*, *Friheden*, *Dancer in the Dark* og senest i genopsætningen af *Erasmus Montanus* på både Østre Gasværk og Aarhus Teater

JENS GOTTHELF

Skuespiller

Jens Gotthelf blev uddannet ved Statens Teaterskole i 1996. Fra 2001 var han i en årrække tilknyttet Aalborg Teater, hvor han bl.a. har spillet i Brechts *Laser* og *Pjalter* og titelrollen i hans *Baal*. Han spillede Che Guevara i musicalen *Evita* og medvirkede i forestillingerne *Baby*, *Anna Karenina* og *The Full Monty*. På Aalborg Teater var han desuden Judas i *Jesus Christ Superstar*. De seneste forestillinger, Jens Gotthelf har medvirket i, er *Erk. Jensens Kogebog* på Riddersalen og Brechts *Svendborgdigte*, med musik af Søren Huss, på Teater Grob og Baggårdteatret. Senest har han spillet med i *Sexpol* på Teater Grob og *Æblet falder ikke langt...* på Riddersalen. På Aarhus Teater har han tidligere medvirket i Tjekhovs *Mågen* og i rockoperaen *Jesus Christ Superstar*.

RIKKE LYLLOFF

Skuespiller

Rikke Lylloff blev i 2004 uddannet fra Den Danske Scenekunstskole Odense. Hun har spillet på talrige danske scener, heriblandt Det Kongelige Teater i *En skærsommernatsdrøm* og Odense Teater, hvor hun har virket i en årrække og blandt meget andet spillet hovedrollerne i Holbergs *Den Vægelsindede* og Tolstojs *Anna Karenina*. Rikke var i en årrække bosat i New York, hvor hun spillede på diverse teater-scener. Tidligere i år spillede hun desuden en kvindelig Hamlet i Shakespeares klassiker på Mungo Park. Rikke Lylloff har også medvirket i adskillige film og tv-serier i både ind- og udland og har de sidste to år spillet hovedrollen i den tyske film-serie på ARD *Der Usedom Krimi*. Senest har hun medvirket i *Revolution* på Aarhus Teater og Teater Sort/Hvid. Til sommer kan hun opleves som Lady Ann i opsætningen af *Richard III* på Kronborg.

CHRISTIAN HETLAND

Skuespiller

Christian Hetland er uddannet skuespiller i 2004 fra Statens Teaterskole og var i 00'erne ansat på Aarhus Teater, hvor han bl.a. medvirkede i *Fobiskolen*, *Melampe*, *Dans* og *Verdens ende* samt *TV2 teaterkoncerten Hele verden fra forstanden* og *Cabaret*. I 2007 spillede Hetland med i den danske thriller *Cecilie*. Herefter arbejdede han som freelancer i København, hvor han bl.a. medvirkede i Wienerballader på Det Kongelige Teater, genopsætning af *Fobiskolen* på Ny Aveny og Aarhus Teater og *Alting Mødes* på Det Flydende Teater. Christian Hetland har også spillet med i børne- og ungdomsforestillingerne bl.a. *In Real Life*, *Too* på Teater ZeBU, Alias Teaterproduktions *Fucking Fattig* samt *Deadline* på Teatret St.Tv. I sæson 15/16 vendte han tilbage som ensembleskuespiller på Aarhus Teater, hvor han bl.a. har kunnet opleves i *Snedronningen*, *Til mine brødre*, *Kaldet*, *Den gode vilje*, *Narnia*, *My Heartache Brings All the Boys to the Yard*, *Biedermann* og *Brandstifterne*. Har i denne sæson medvirket i vandreforestillingen *Friheden*, i *Dancer in the Dark* og senest i *Parasitterne*.

PETER HALD
Skuespiller

Peter Hald blev uddannet fra Skuespillerskolen ved Aarhus Teater i 2011, hvor han medvirkede i forestillingen *Tyve* og teaterkoncerten *Be Kind If I'm A Mess*. Siden har han medvirket bl.a. i *Don Ranudo* på Grønne-gårdsteatret, *Berghain* på Husets Teater, *Seminaret* og *Fars Stuer* på Mammuteatret og senest i *Kongens Fald* på Aarhus Teater og Det Kongelige Teater. Peter Hald har også medvirket i en lang række film og tv-dramaer, f.eks. *Lykke-Per*, *Steppeulven*, *Lev Stærkt*, og *Broen*.

METTE KLAKSTEIN WIBERG
Skuespiller

Mette Klakstein Wiberg blev uddannet skuespiller fra Den Danske Scenekunstscole i København i 2018. Hun var allerede i 2014 med i *Snedronningen* på Teater Republique og har siden spillet på Folketeatret i *Drengen der ville være vægtløs* og familieforestillingen *Fyrtøjet* på Aalborg Teater. I sidste sæson medvirkede hun i *Hospitalet* på Aarhus Teater og Teater Sort/Hvid.

ASTA KAMMA AUGUST
Skuespiller

Asta Kamma August er uddannet fra Den Danske Scenekunstscole i Aarhus i 2017. Under sine studier medvirkede hun bl.a. i *De rene rum* på Aarhus Teater og i Hans Rønnes *I Udkanten* på Teater O. Asta Kamma August medvirkede i første sæson af *Sygeplejeskolen* på TV2 og har siden medvirket i Vendsyssel Teaters opsætning af *Hamlet*, i Folketeatrets *Emil fra Lønneberg* og i *My Heartache Brings All The Boys To The Yard* på Aarhus Teater.

EMIL PRENTER
Skuespiller

Emil Prenter blev i 2018 færdiguddannet som skuespiller ved Den Danske Scenekunstscole i København. Han har haft flere mindre filmroller for Den Danske Filmscole og har blandt andet medvirket i teaterforestillingerne *Mand Uden Hensigt* på Republique, *Forældremødet* på Teatret St Tv samt *Selvtægt* på Teater Momentum og *Riget* på Det Kongelige Teater.

Peter Hald
Jens Gotthelf

Christian Hetland

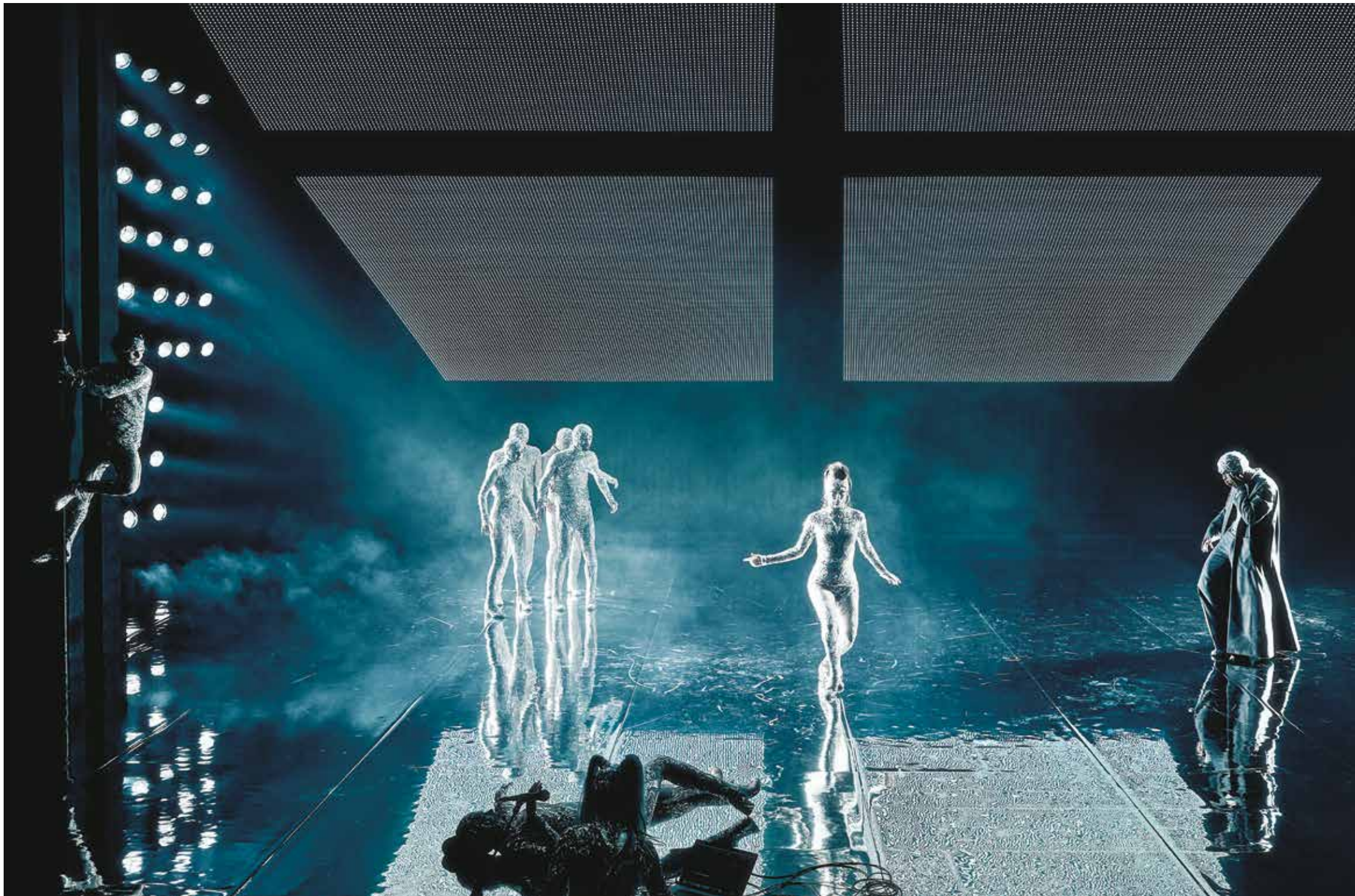

Emil Prenter
Asta Kamma August

Emil Prenter
Nanna Bøttcher

Business

Aarhus Teater har et stærkt samarbejde med erhvervslivet. Vi har et eksklusivt partnerskabsnetværk med en lang række virksomheder, der støtter Aarhus Teater og selv opnår fordele ved det. Vi har også en bred vifte af virksomheder, der benytter vores fantastiske møde- og konferencefaciliteter.

Et partnerskab med Aarhus Teater kan tegnes i forskellige kombinationer sammensat efter navnene på vores sceners størrelse: Store Scene, Scala og Studio.

HAR DU LYST TIL AT VIDE MERE OM VORES PARTNERSKABSNETVÆRK, SÅ SE MERE PÅ AARHUSTEATER.DK.

FONDE

Købmand Herman Sallings Fond
Otto Mønstedts Fond
CAC Fonden
Spar Nord Fonden
Nykredits Fond
Vilhelm Kiers Fond
Per og Lise Aarsleffs Fond

SCALA-PARTNERE

Harman
IT Relation
Jydsk Emblem Fabrik
LINDBERG
OK
Stibo
Jyllands-Posten (mediepartner)

STUDIO-PARTNERE

Aarhus Havn
AFA JCDecaux
AKAPRINT
AURA Energi
BKI
Bravida Danmark
By Wirth
Carlsberg Danmark
C. F. Møller Architects
Clean Energy Invest
Cosmo Ejendomme
Danmon Group Systems

Danske Bank
DLA piper Denmark
Elbek & Vejrup
EL:CON
Enemærke & Petersen
Epinion
FO-Aarhus
Handelsbanken
Harboe Skilte
Heyday
Holst, Advokater
Hustømrerne
Jyske Bank
Kvadrat
Malerfirma Dalsgaard & Co.
Mangaard Travel Group
Mariendal Electrics
Meyerdonationen
Nordea
Nykredit
Pedersen & Nielsen Automobilforretning
PwC
Rokkedrejer Holding
Scandic Aarhus City
Schouw & Co.
Spar Nord
Sparekassen Kronjylland
STARK
Systematic
Søren Jensen Rådgivende Ingeniørfirma

Nanna Bøttcher

Af **Aischylos**
i version af **Ted Hughes**

Bearbejdelse
Runar Hodne
Hanne Lund Joensen

Oversættelse
Pia Juul

Iscenesættelse
Runar Hodne

Visuelt Design
Ulrik Gad

Kostumedesign
Mark Kenly Domino Tan

Komponist og lyddesign
Jenny Rossander - Lydmor

MEDVIRKENDE

Klytaimnestra
Nanna Bøttcher

Agamemnon
Jens Gotthelf

Kassandra
Mette Klakstein Wiberg

Aigisthos
Peter Hald

Orestes
Emil Prenter

Elektra
Asta Kamma August

Apollon
Christian Hetland

Athene
Rikke Lylloff

Furie
Lydmor

Teaterdirektør
Trine Holm Thomsen
Direktør
Allan Aagaard

Chefdramaturg
Hanne Lund Joensen

Producent
Ebba Bertelsen

Produktionsleder
Line Bjergø

Forestillingsleder
Trine Tue

Sufflør
Hanne Wolff

Instruktørassistent
Mina Rype Stokke

Vocal coach
Nini Matessi Schou

Lysansvarlig
Rasmus Knudsen

Lydansvarlig
Kim Engelbrecht

Opbygningsansvarlig
Kristian Skov

Snedker
Niels Peter Warming

Malersal
Ruth Grønborg

Rekvisitør
Ditte Marie Winther

Skræddersal
Celine Gnutzmann Andersen
Sminke/mask
Kira Stochholm Exe

Afvikling lys/video
Rasmus Knudsen
Martin Maagaard

Afvikling lyd
Mads Horsbøl

Afvikling sminke/mask
Kira Stochholm Exe
Lea Laursen

Udgivet af
Faber and Faber Ltd
Teaterforlag
Nordiska ApS - København

Programredaktion
Hanne Lund Joensen
Emilie Brøgger Jensen
Plakatsbyld
Yellow1.dk / foto Per Arnesen

Forestillingsfotos
fra afsluttende prøver
Emilia Therese

Programlayout
Jørn Moesgård

Premiere
Aarhus Teater
Scala
10. maj 2019

Forestillingens varighed
Ca. 2 timer uden pause

Tak til
Hans Henning Work

OBS! Vi gør opmærksom på at der anvendes stroboskoplignende lys og at der undervejs i forestillingen vil blive slukket for al lys. Nøddgangen vil lyse svagt og personalet er udstyret med infrarødt kamera.

